

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๓๖๘
วันอังคาร ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนครชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกิริธนา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๙. นายเจียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๑. นายภัทระ คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๒. นายภุมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๓. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๔. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๕. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๖. นายอัชพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑๙. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ (ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวรภัทร์ เท่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นางสาววิลาวรรณ ร่ำริน

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมการ ๓

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวภัทรา เชื้ออรอด

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

๓. นายณัฐ มโนกุลอนันต์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเสียร

ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายเทคโนโลยี

๒. นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๕๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐๑ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๐ ถึงครั้งที่ ๓๖๗ วันจันทร์ ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๐ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระเรื่องพิจารณา ประธานกรรมการหารือต่อที่ประชุมเกี่ยวกับประเด็นที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ ในฐานะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กล่าวว่า

คณะกรรมการการวิสามัญได้มีการแก้ไขโดยกำหนดให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ อยู่ในตำแหน่งต่อไปเป็นเวลาสามปี จากการแก้ไขในประเด็นดังกล่าวจะต้องมีการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่บัญญัติให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทั้งหมดเจ็ดคน ซึ่งตามพระราชบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจำนวนหกคนเท่านั้น และหากสภานิติบัญญัติแห่งชาติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ตามที่คณะกรรมการการวิสามัญแก้ไขเพิ่มเติม จะต้องมีการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติถึงสามครั้ง ดังนี้

การสรรหาครั้งที่หนึ่ง จะต้องสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้มีจำนวนกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจำนวนเจ็ดคน

การสรรหาครั้งที่สอง จะต้องสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติใหม่แทนกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ

การสรรหาครั้งที่สาม จะต้องมีการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติใหม่ทั้งคณะ หลังจากพ้นระยะเวลาสามปี ตามที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. .... ตามที่คณะกรรมการการวิสามัญแก้ไขเพิ่มเติม

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในกรณีที่มีการแก้ไขขยายระยะเวลาในการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามร่างมาตรา ๖๑ นั้น ซึ่งตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้กำหนดระยะเวลาในการสรรหาไว้เพียงสองร้อยยี่สิบวัน แต่คณะกรรมการการวิสามัญได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยเพิ่มระยะเวลาในการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดใหม่ให้มีระยะเวลาในการสรรหารวมสามร้อยเก้าสิบวันนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นนี้ กรรมการการวิสามัญในสัดส่วนของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต้องขอสงวนความเห็นในประเด็นดังกล่าวเพื่ออภิปรายในการพิจารณาในวาระที่สอง ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

สำหรับประเด็นการดำรงตำแหน่งของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับนั้น มีความเห็นว่าควรยืนยันตามร่างที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยให้กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำรงตำแหน่งต่อไปเท่ากับระยะเวลาที่กำหนดให้มีการสรรหากรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติชุดใหม่มาดำรงตำแหน่งแทน

นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการวิพากษ์วิจารณ์ว่า สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติกำลังเข้าชื่อเพื่อเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยเกี่ยวกับการตีความร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... ว่ามีบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ ในกรณีที่คณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติแก้ไขให้ผู้ตรวจการแผ่นดินที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันก่อนวันที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. .... ใช้บังคับ ให้อยู่ในตำแหน่งต่อไปจนครบวาระ ในการแถลงข่าวเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรแถลงว่า ไม่ติดใจหรือมีข้อทักท้วงใดๆ ต่อการเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าว สำหรับการแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมการการวิสามัญในประเด็นอื่นๆ นั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ติดใจในการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวเช่นกัน

จากนั้น ที่ประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว โดยพิจารณาในบางมาตราที่คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของที่ประชุม โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่ร่างมาตรา ๔๑ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๔๑

“มาตรา ๔๑ ให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย เที่ยงธรรม และรวดเร็ว รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

คำสั่งหรือระเบียบตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นการตัดสิทธิการแสดงความคิดเห็นต่อคำพิพากษาที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหยาบคายหรือมีลักษณะอาฆาตมาดร้าย”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัครเดช คนชื้อ เลขานุการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๔๑ คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สถานิติบัญญัติแห่งชาติ เสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๔๑ วรรคสอง จากคำว่า “ระเบียบ” เป็น “ข้อกำหนด” น่าจะเป็นถ้อยคำที่เหมาะสมมากกว่า เนื่องจากคำว่า “ระเบียบ” จะมีผลเป็นการทั่วไป แต่คำว่า “ข้อกำหนด” จะมีผลเป็นการเฉพาะเรื่อง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การให้ศาลรัฐธรรมนูญออกระเบียบตามร่างมาตรา ๔๑ นี้ เป็นการออกระเบียบซึ่งมีผลบังคับเฉพาะกรณี มิได้หมายความถึงการออกระเบียบที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป ดังนั้น เสนอแก้ไขร่างมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำการศาล หรือบริเวณที่ทำการศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย **เที่ยงธรรม** และรวดเร็ว รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ”

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สอบถามว่า คำว่า “อาฆาตมาดร้าย” ในวรรคสอง หมายความว่า การอาฆาตมาดร้ายต่อบุคคลใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “อาฆาตมาดร้าย” ในวรรคสอง หมายถึง การกระทำที่เป็น การอาฆาตมาดร้ายต่อศาลหรือต่อตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล

นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ เสนอให้บัญญัติคำว่า “เสียดสี” ไว้ในร่างมาตรา ๔๑ วรรคสอง ด้วย เนื่องจากในกรณีที่มีการลงพิมพ์หรือโฆษณาด้วยรูปภาพ หรือข้อความใดๆ อันสื่อความหมายว่าเป็นการเสียดสีต่อคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ถือเป็นความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลด้วย

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า เมื่อพิจารณาเรื่องละเมิดอำนาจศาลที่ใช้บังคับอยู่ในศาลปกครองแล้วเห็นว่า ได้นำเรื่องละเมิดอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมด้วย นอกจากนี้ ยังมีข้อยกเว้นที่ไม่ถือว่ามีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลปกครอง คือ ในกรณีที่มีผู้ใดวิจารณ์การพิจารณาหรือการพิพากษาคดีของศาลปกครองโดยสุจริตด้วยวิธีการทางวิชาการ ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล หรือดูหมิ่นศาลหรือตุลาการ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่ควรนำข้อยกเว้นในเรื่องการวิจารณ์การพิจารณาหรือการพิพากษาคดีของศาลปกครองโดยสุจริตด้วยวิธีการทางวิชาการที่ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลปกครอง มาบัญญัติไว้ในเรื่องละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญในร่างมาตรา ๔๑ วรรคสอง เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลทางการเมือง ย่อมมีผู้วิพากษ์วิจารณ์มากกว่าศาลยุติธรรมหรือศาลปกครอง ประกอบกับการวิจารณ์ด้วยวิธีการทางวิชาการนั้น เป็นเรื่องยากในการพิสูจน์ว่าเป็นการวิจารณ์ด้วยวิธีการทางวิชาการหรือไม่ ซึ่งควรบัญญัติในลักษณะที่เป็นการเปิดโอกาสให้สามารถวิจารณ์ได้อย่างกว้างขวาง トラบใดที่กระทำโดยสุจริตอีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นด้วย โดยไม่ถือว่ามี ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๔๑ วรรคสอง เป็นดังนี้ “**คำสั่งหรือระเบียบของศาลรัฐธรรมนูญหนึ่งต้องไม่เป็นบรรทัดปฏิบัติที่แสดงต่อวงมติเห็นต่อคำพิพากษาการวิจารณ์คำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหยาบคาย เสียดสีหรือมีลักษณะอาฆาตมาดร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล**”

นายเกียรติชัย ณ นคร กรรมการ ตั้งข้อสังเกตว่า หากมีการวิจารณ์หรือกระทำการใดๆ โดยไม่สุจริต ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ จะถือว่ามี ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลหรือไม่ เนื่องจากอาจส่งผลต่อวิธีคิดของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ อันอาจทำให้ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเปลี่ยนแปลงไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยปราศจากอคติสี่ทั้งปวง อันเกิดจากทัศนคติหรือความคิดเห็นในทางที่ผิด ความลำเอียง หรือความไม่เที่ยงธรรม เช่น ในกรณีที่มีประชาชนมาปิดล้อมศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญก็ต้องพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยปราศจากภยากติ กล่าวคือ ต้องพิจารณาวินิจฉัยคดีโดยปราศจากความลำเอียงเพราะกลัว

นายศุภชัย ยาวะประภาส กรรมการ สอบถามว่า การนำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งไปปิดเบือนเพื่อจูงใจให้ประชาชนไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จะถือว่ามี ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การนำข้อมูลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งไปปิดเบือน ถือว่ามี ความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล เนื่องจากเป็นการกระทำที่ไม่สุจริต

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๑ ให้ศาลมีอำนาจรักษาความสงบเรียบร้อยของการพิจารณาคดีในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่เข้ามาหรือจะเข้ามาในที่ทำศาล หรือบริเวณที่ทำศาล หรือเข้าฟังการไต่สวนของศาล หรือในกรณีมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนศาลอาจมีคำสั่งให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนินไปโดยสงบเรียบร้อย **ที่ขงธรรม** และรวดเร็ว รวมทั้งวางระเบียบเพิ่มเติมเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของศาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

คำสั่งหรือระเบียบตามวรรคหนึ่งต้องไม่เป็นที่ขัดแย้งกับหลักทฤษฎีหรือหลักการทางวิทยาศาสตร์ การวิจารณ์คำวินิจฉัยคดีที่กระทำโดยสุจริตและมีได้ใช้ถ้อยคำหยาบคาย เสียดสีหรือมีลักษณะอาฆาต มาตราร้าย ไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล”

มาตรา ๔๑/๑

“มาตรา ๔๑/๑ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือระเบียบตามมาตรา ๓๗ ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และให้ศาลมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ตักเตือน โดยจะมีคำตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้

(๒) ไล่ออกจากบริเวณศาล

(๓) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การสั่งลงโทษตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาอย่างระมัดระวังและเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์ แห่งกรณี

ในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลตาม (๓) ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัครเดช คนชื่อ เลขานุการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ซึ่งแจ้งว่า ร่างมาตรา ๔๑/๑ (๓) คณะกรรมการ พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีข้อสังเกตว่า การที่จะลงโทษจำคุกตามความที่บัญญัติไว้ใน (๓) นั้น ควรเป็นคำสั่ง ลงโทษตามมติขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า การลงโทษตาม (๓) เป็นการลงโทษในนามของศาล ซึ่งก่อนที่จะมีคำสั่ง ลงโทษก็ต้องผ่านมติขององค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว

นอกจากนี้ ไม่ควรบัญญัติความว่า “ให้ศาลพิจารณาอย่างระมัดระวัง” ไว้ในร่างมาตรา ๔๑/๑ วรรคสอง ดังนั้น เสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๔๑/๑ วรรคสอง เป็นดังนี้ “การสั่งลงโทษตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาอย่างระมัดระวังและเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี”

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า หากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ให้จำคุก จะมีกระบวนการในการบังคับอย่างไร

นายประพันธ์ นายโกวิท กรรมการ ซึ่งแจ้งว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้จำคุก จะต้อง มีกระบวนการในการบังคับโดยให้ศาลรัฐธรรมนูญออกหมายจำคุก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาต่อไป

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความที่บัญญัติไว้ในวรรคสาม ของร่างมาตรา ๔๑/๑ ความว่า “ในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลตาม (๓) ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้ บังคับโดยอนุโลม” หมายความว่าอย่างไร

นางสาวกมลกานต์ ศรสุวรรณ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรศการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า เมื่อพิจารณาจากความที่บัญญัติตามร่างที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้เสนอ ในร่างมาตรา ๔๑ วรรคสี่เดิม บัญญัติความว่า “ให้ดำเนินการบังคับโทษตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการบังคับโทษในทางอาญา” ซึ่งผู้แทนสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ชี้แจงว่า การบัญญัติถ้อยคำดังกล่าวมุ่งหมายให้นำเอาประมวล

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ ดังนั้น เพื่อเป็นการบัญญัติกฎหมายให้มีความชัดเจน คณะอนุกรรมการได้แก้ไขถ้อยคำตามที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๔๑/๑ วรรคสาม ความว่า “ในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลตาม (๓)ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม”

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า หากนำเรื่องละเมิดอำนาจศาลตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับเรื่องการละเมิดอำนาจศาลรัฐธรรมนูญจะมีความเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่ควรนำเรื่องละเมิดอำนาจศาลตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากมีรายละเอียดเกี่ยวกับกรณีที่เกิดว่าเป็นการละเมิดอำนาจศาลมากเกินไป ประกอบกับการทำหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญจะมีความแตกต่างจากศาลยุติธรรมทั่วไป ดังนั้น ควรบัญญัติในเรื่องละเมิดอำนาจศาลแต่เฉพาะกรณีที่มีการวิจารณ์คำวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญที่ใช้ถ้อยคำหยาบคาย หรืออาฆาตมาดร้าย เท่านั้น ซึ่งได้บัญญัติกรณีดังกล่าวไว้ในร่างมาตรา ๔๑ วรรคสอง แล้ว

นายพัชโรดม ลิ้มปิษุทธิ์ อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในเรื่องละเมิดอำนาจศาลตามร่างมาตรา ๔๑/๑ นั้น ได้นำหลักการเรื่องละเมิดอำนาจศาลที่ใช้บังคับอยู่ในศาลปกครองมาบัญญัติไว้ในร่างมาตรานี้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๔๑/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๑/๑ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งศาลหรือระเบียบตามมาตรา ๓๗ ให้ถือเป็นการละเมิดอำนาจศาล และให้ศาลมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ตักเตือน โดยจะมีคำตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้

(๒) ไล่ออกจากบริเวณศาล

(๓) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การสั่ง**ลงโทษ**ตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณา**ขอพระราชทานรับเสด็จ**เท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี

ในการดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลตาม (๓)ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๔๓

“มาตรา ๔๓ การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าที่พัก ของบุคคลใดที่ศาลเรียกมาในการไต่สวน ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการใดเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาคดีของศาลให้เป็นไปตามประกาศของศาล”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัครเดช คนชื่อ เลขานุการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๔๓ คณะกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีข้อสังเกตว่า การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าที่พัก ตามร่างมาตรานี้

จะเป็นกรณีการจ่ายให้แก่บุคคลใดที่ศาลเรียกมาในการไต่สวนที่ศาลออกนั่งพิจารณาเท่านั้น จึงควรบัญญัติให้จ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าที่พัก แก่บุคคลที่ศาลเรียกมาในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีการประชุมปรึกษาหารือด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจ่ายค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าที่พัก ให้แก่บุคคลที่ศาลรัฐธรรมนูญเรียกมาในการไต่สวนจะต้องเป็นกรณีที่ศาลศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณาเท่านั้น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๔๓ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๒ การยื่นคำร้องและการยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

“ส่วนที่ ๒

การยื่นคำร้องและการยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๒ การยื่นคำร้องและการยื่นหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๔๔

“มาตรา ๔๔ ผู้ที่จะขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๕ จะต้องเป็นบุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๕ ให้กระทำเป็นคำร้องตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้ การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีให้จัดทำเป็นหนังสือ

(๑) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี หรือศาลอื่น ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายหรือกฎหมาย

(๒) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ขอให้ศาลพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด

(๓) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจ

(๔) ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

(๕) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา

(๖) คณะรัฐมนตรีขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา

(๗) ประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม

(๘) การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๕ (๑๓) ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ สอบถามว่า กรณีตามมาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลอื่น ได้แก่ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทบัญญัติของกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดีใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๔๔ แล้วหรือไม่

นางสาวกมลกานต์ ศรสุวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในกรณีที่ศาลอื่นยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญ จะต้องทำเป็นคำร้องเนื่องจากเป็นกรณีนอกเหนือจากกรณีที่บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๔๔

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๔๔ วรรคสอง เป็นดังนี้ “การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๕ ให้กระทำเป็นคำร้องตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ เว้นแต่**กรณีที่ดังต่อไปนี้** การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีในกรณีดังต่อไปนี้ ให้จัดทำเป็นหนังสือ”

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เมื่อพิจารณามาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญ แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ศาลอื่นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น ซึ่งรัฐธรรมนูญมิให้บัญญัติให้ศาลจะต้องทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด นอกจากนี้ ในกรณีของมาตรา ๘๒ ของรัฐธรรมนูญ จะเป็นกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานสภาแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่ามีสมาชิกคนใดขาดสมาชิกภาพ จากนั้นประธานสภาแห่งสภาที่ได้รับคำร้อง จะส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยต่อไป ดังนั้น การส่งคำร้องของประธานสภาไปยังศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๘๒ ของรัฐธรรมนูญ จึงไม่ได้บัญญัติให้ประธานสภาต้องทำเป็นคำร้อง ซึ่งในประเด็นนี้จะต้องมีการบัญญัติให้มีความชัดเจนด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อพิจารณาจากร่างมาตรา ๔๔ แล้วเห็นว่า ยังมีกรณีที่ยังไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้อย่างครบถ้วนทุกกรณี ซึ่งการบัญญัติร่างมาตรา ๔๔ นั้น จะต้องแยกบัญญัติให้ชัดเจนว่า กรณีใดบ้างที่ต้องยื่นเป็นคำร้อง หรือกรณีใดบ้างที่ต้องยื่นเป็นหนังสือ

นอกจากนี้ ในกรณีที่ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องแยกบัญญัติให้ชัดเจนว่า เป็นกรณีที่เสนอขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายหรือกฎหมายในนามของประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือในนามของประธานวุฒิสภา หรือเป็นกรณีที่เป็นการส่งคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญตามคำร้องที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาเข้าชื่อกันตามมาตรา ๘๒ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งในกรณีดังกล่าว รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ประธานสภาส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้น

ท้ายที่สุด ที่ประชุมมอบหมายให้คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ นำร่างมาตรา ๔๔

กลับไปแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ในประเด็นเกี่ยวกับการเสนอเรื่องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยคดีนั้น จะต้องบัญญัติให้ครบถ้วนตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ และให้บัญญัติให้มีความชัดเจนว่า มีกรณีใดบ้างที่จะต้องทำเป็นคำร้อง และมีกรณีใดบ้างที่จะต้องทำเป็นหนังสือ แล้วเสนอต่อที่ประชุม เพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรอกการพิจารณาร่างมาตรา ๔๔

มาตรา ๔๕

“มาตรา ๔๕ คำร้องหรือหนังสือที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๕ ต้องใช้ถ้อยคำสุภาพ และอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องหรือหนังสือ แล้วแต่กรณี
- (๒) ระบุมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้องหรือหนังสือ
- (๓) ระบุเรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องใช้สิทธิพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

(๔) คำขอของผู้ร้องหรือผู้ยื่นหนังสือ แล้วแต่กรณี

(๕) ลงลายมือชื่อผู้ร้องหรือผู้ยื่นหนังสือ แล้วแต่กรณี แต่ในกรณีที่เป็นการยื่นคำร้องแทนผู้อื่นต้องแนบใบมอบฉันทะให้ทำการดังกล่าวมาด้วย

(๖) รายการอื่นที่กำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

การยื่นคำร้องหรือหนังสือตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณีจัดทำทำสำเนายื่นต่อศาลด้วย

จำนวนสำเนาคำร้องหรือหนังสือตามวรรคสองให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยใดมีรายการไม่ครบถ้วนตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ชัดเจนหรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้สำนักงานให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องหรือผู้ยื่นหนังสือ เพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องหรือหนังสือนั้นให้ถูกต้อง”

ประเด็นการพิจารณา

นายอัครเดช คนชื่อ เลขานุการอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๔๕ มีความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาศึกษาธิการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ควรระบุเลขมาตราของรัฐธรรมนูญ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้องหรือหลักกฎหมายทั่วไปด้วย

๒. การมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนควรกำหนดให้ทำเป็นใบมอบอำนาจ ซึ่งมีผลผูกพันตามกฎหมาย เนื่องจากหนังสือมอบอำนาจต้องปิดอากรแสตมป์ด้วย

๓. การทำคำร้องต้องทำตามแบบที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดหรือไม่

๔. การทำสำเนาคำร้องควรทำตามจำนวนของคู่กรณีในคดีจะมีความเหมาะสมมากกว่า โดยการให้อำนาจประธานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้กำหนดเอง

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๔๕ แล้วเห็นว่า เป็นการบัญญัติโดยนำหลักเกณฑ์ในการทำคำร้องและหนังสือรวมบัญญัติไว้ในมาตราเดียวกัน ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนได้

ดังนั้น ควรบัญญัติแยกกรณีของหลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้อง และหลักเกณฑ์ในการยื่นเป็นหนังสือไว้คนละมาตรา จะเป็นวิธีการบัญญัติที่มีความเหมาะสมมากกว่า ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๕ คำร้องหรือต้องทำเป็นหนังสือที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยต่อขบวนการ ๕ ต้องใช้ถ้อยคำสุภาพ และขอข่าวนั้นขอต้องมีรายการดังต่อไปนี้ที่ครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุ

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องหรือผู้ยื่นหนังสือ แล้วแต่กรณี เรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

(๒) ระบุมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้องหรือหนังสือ

(๓) ระบุเรื่องหรือบทบรรทัดทั่วทั้งสหราชอาณาจักรให้ชัดเจนให้สิทธิพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อคำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง

(๔) ทัพขอข่าวนั้นหรือผู้ยื่นหนังสือ แล้วแต่กรณี

(๕) สรรพชื่อชื่อผู้ร้องหรือผู้ยื่นหนังสือ แล้วแต่กรณี แต่ในกรณีที่เขียนชื่อบุคคลหรือหน่วยงานผู้ยื่นขอข่าวนั้นไม่ชัดเจนให้ทำบัตรดั่งกล่าวด้วย

(๖) ระบุบทอื่นที่บทบทไม่ได้ในข้อที่กำหนดของประชาชนศาลรัฐธรรมนูญ

การยื่นคำร้องหรือหนังสือตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณีจัดทำสำเนายื่นต่อศาลตามจำนวนที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญด้วย

ส่วนบทส่วนบทที่ร้องหรือหนังสือต่อขบวนการศาลสงฆ์ให้ยื่นไปต่อขบวนการประชาชนศาลรัฐธรรมนูญ คำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วนตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้สำนักงานให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง

คำร้องหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยใดมีรายการไม่ครบถ้วนตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ชัดเจน หรือไม่พอควรหรือไม่ได้ ให้สำนักงานให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องหรือผู้ยื่นหนังสือ เพื่อเพิ่มเติมบทแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องหรือหนังสือนั้นให้ถูกต้องในการดำเนินการกระบวนการพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่นคำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบฉันทะต้องบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ความสามารถที่อาจดำเนินการแทนผู้มอบฉันทะได้”

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการสอบถามว่า คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรใน (๓) ที่แก้ไขเพิ่มเติม นั้น ในทางปฏิบัติศาลรัฐธรรมนูญสามารถวินิจฉัยนอกเหนือจากประเด็นที่ขอให้ศาลวินิจฉัยได้หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องแล้ว จะมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือกันเพื่อกำหนดประเด็นในการพิจารณาวินิจฉัย โดยจะกำหนดให้สอดคล้องกับประเด็นในคำร้องที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาศึกษาหลักการร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... กล่าวว่า ในทางปฏิบัติศาลรัฐธรรมนูญจะกำหนดประเด็นที่จะพิจารณาวินิจฉัยตามประเด็นในคำร้องเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดประเด็นในการวินิจฉัยที่เกี่ยวข้องกันกับประเด็นตามคำร้องมาในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นคำวินิจฉัยในลักษณะที่เป็นการแนะนำหรือข้อสังเกตมาพร้อมกับคำวินิจฉัยตามคำร้องด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสามารถทำคำวินิจฉัย ซึ่งเป็นคำวินิจฉัยในลักษณะที่เป็นการแนะนำหรือข้อสังเกตมาพร้อมกับคำวินิจฉัยตามคำร้องด้วยนั้น อาจเป็นการสร้างปัญหาให้แก่หน่วยงานของรัฐที่จะต้องปฏิบัติตามคำแนะนำตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๔๕/๑ ซึ่งเป็นการบัญญัติเกี่ยวกับกรณีการเสนอเรื่องเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยแยกออกจากกรณีการเสนอเป็นคำร้อง ดังนี้

“มาตรา ๔๕/๑ หนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง ให้ทำเป็นหนังสือราชการโดยอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการและมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง”

- มีกรรมการสอบถามว่า ในกรณีที่ผู้ร้องอ้างเลขมาตราในรัฐธรรมนูญไม่ถูกต้องในคำร้องหรือหนังสือที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ คำร้องหรือหนังสือดังกล่าวจะเสียไปหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อพิจารณาร่างมาตรา ๔๕ วรรคสาม ที่แก้ไขเพิ่มเติม จะเห็นว่าได้กำหนดให้สำนักงานเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ผู้ร้อง หากเกิดกรณีที่ไม้อาจเข้าใจคำร้องได้ ให้สำนักงานให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง ดังนั้น ในกรณีการอ้างเลขมาตราในรัฐธรรมนูญไม่ถูกต้อง จึงไม่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะทำหน้าที่ให้คำแนะนำในการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง สำหรับในกรณีของร่างมาตรา ๔๕/๑ ที่เพิ่มขึ้นมาใหม่ นั้นเป็นกรณีการเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยทำเป็นหนังสือราชการ ซึ่งไม่น่าจะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติเช่นกัน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๕ คำร้องหรือข้อต้องทำเป็นหนังสือที่ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๕ ต้องใช้ถ้อยคำสุภาพ และข้อสงวนข้อต้องมียารการดังต่อไปนี้ ครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุ

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องหรือหนังสือ สืบแต่กรณีเรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

(๒) ระบุมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้องหรือหนังสือ

(๓) ระบุเรื่องหรือการกระทำที่สงสัยอันเป็นเหตุให้ต้องไม่ใช้สิทธิหรือทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อสงวนคำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง

(๔) ตัวชื่อของผู้ร้องหรือผู้ยื่นหนังสือ สืบแต่กรณี

(๕) สรรพขณียะหรือผู้ร้องหรือผู้ยื่นหนังสือ แลแล้วแต่กรณี แต่ในกรณีที่เขียนตราขึ้นต่อผู้ยื่น
ต้องแนบไปของขณียะให้ทำตราตั้งตราลงด้วย

(๖) ราชตราขึ้นที่กำหนดไว้ในข้อที่หกของพระราชบัญญัติ

การยื่นคำร้องหรือหนังสือตามวรรคหนึ่ง ให้คู่กรณีจัดทำสำเนายื่นต่อศาลตามจำนวนที่กำหนด
ในข้อกำหนดของประธานศาลรัฐธรรมนูญด้วย

ส่วนสนสภะตราหรือหนังสือตราลงบรรดาสอบให้เขียนไปตราข้อที่หกของพระราช
บัญญัติคำร้องใดมีรายการไม่ครบถ้วนตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ชัดเจน หรือไม่อาจเข้าใจได้
ให้สำนักงานให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องนั้นให้ถูกต้อง

ตราหรือหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีมีราชตราไม่ครบถ้วนตราลงหรือ
ขัดแย้ง หรือไม่สอดคล้องไม่ได้ ให้สนสภะตราให้คำแนะนำแก่ผู้ร้องหรือผู้ยื่นหนังสือ เพื่อตีพิมพ์ตราแก้ไข
เพิ่มเติมตราหรือหนังสือขึ้นให้ถูกต้องในการดำเนินการกระบวนพิจารณา ผู้ร้องจะดำเนินการทั้งปวงด้วย
ตนเองหรือจะมอบฉันทะให้ทนายความหรือบุคคลอื่นยื่นคำร้องหรือดำเนินคดีแทนผู้ร้องได้ ผู้รับมอบฉันทะ
ต้องบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ความสามารถที่อาจดำเนินการแทนผู้มอบฉันทะได้”

๒. เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๔๕/๑ ดังนี้

“มาตรา ๔๕/๑ หนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๔๔ วรรคสอง ให้ทำเป็นหนังสือ
ราชการโดยอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดแห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการ
และมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง”

มาตรา ๔๖

“มาตรา ๔๖ การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๕ (๒) ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับ
หน้าที่และอำนาจของผู้ขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และปัญหานั้นต้องเกิดขึ้นแล้วและยังคงดำเนินอยู่ หรือมี
กรณีเป็นที่สงสัยซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ขอให้ศาลวินิจฉัย”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า
ร่างมาตรา ๔๖ นั้น คณะอนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง
และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ได้ยกร่างขึ้นใหม่ เพื่อให้
สอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร
วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ

๒. การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ผู้ยื่นคำร้องจัดทำคำร้องและเอกสารประกอบ

๓. จะต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาหน้าที่และอำนาจระหว่างองค์กร และปัญหานั้นต้องเกิดขึ้นแล้ว
ส่วนองค์กรใดจะเป็นผู้มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นรายคดีไป

ประธานกรรมการสอบถามว่า อำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยตามร่างมาตรา ๕ (๒) ของ
ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ หมายความว่าอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่าง
กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา

ของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า อำนาจตามร่างมาตรา ๕ (๒) หมายถึง อำนาจในการพิจารณาวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรอิสระ ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวเป็นการนำหลักการมาจากมาตรา ๒๑๐ (๒) ของรัฐธรรมนูญ

นอกจากนี้ ในการยกย่องมีประเด็นว่าหากหน่วยงานมีความสงสัยในเรื่องที่อาจส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ หน่วยงานจะสามารถขอคำชี้แจงจากศาลรัฐธรรมนูญได้หรือไม่ จึงนำมากำหนดไว้ในร่างมาตรา ๔๖ เพื่อให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า ต้องพิจารณาว่าหน้าที่และอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญควรเป็นการให้ความรู้อย่างเดียว หรือให้คำแนะนำด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่ควรให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการให้คำแนะนำ มิเช่นนั้นแล้วจะทำให้องค์กรอิสระไม่สามารถทำงานได้อย่างอิสระ และหน่วยงานต่าง ๆ ก็จะไม่กล้าตัดสินใจในการทำงานมุ่งรอแต่คำแนะนำของศาลรัฐธรรมนูญเพียงอย่างเดียว ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๖ การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๕ (๒) ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ขอให้ศาลพิเคราะห์วินิจฉัย และปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วและยังดำรงเป็นอยู่ หรือสิทธิที่เป็นที่สงสัยซึ่งส่งผลต่อทรัพย์สินหรือสิทธิหน้าที่ของผู้ขอให้ศาลวินิจฉัย โดยในกรณีที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับหน่วยงานใดให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือต่อศาล ในกรณีที่ปัญหาโต้แย้งระหว่างหน่วยงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือต่อศาล”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการยกย่องกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ สอบถามว่า การกำหนดว่าในกรณีที่ปัญหาโต้แย้งระหว่างหน่วยงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือต่อศาลนั้น หากเป็นเรื่องโต้แย้งระหว่างสองหน่วยงาน เช่น ระหว่างคณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งสองหน่วยงานต่างยื่นคำร้องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจะพิจารณาอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า เป็นเรื่องวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับหนังสือจากหน่วยงานใดก็ควรมีการตรวจสอบ เมื่อเห็นว่าหนังสือจากหน่วยงานทั้งสองฉบับเป็นเรื่องเดียวกันก็ควรพิจารณาไปพร้อมกัน ไม่ควรแยกพิจารณา และสอบถามว่า ความว่า “เกิดขึ้นแล้ว” มีความหมายอย่างไร

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกย่องกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คำว่า “เกิดขึ้นแล้ว” อาจหมายถึงกรณีที่หน่วยงานต้องใช้อำนาจดังกล่าวแล้ว แต่เกิดความไม่มั่นใจเรื่องการใช้อำนาจของตนจึงสอบถามมายังศาลรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๔๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๔๖ การยื่นขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๕ (๒) ต้องเป็นปัญหาซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ขอให้ศาลพิเคราะห์วินิจฉัย และปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วและยังดำรงเป็นอยู่ หรือสิทธิที่เป็นที่สงสัยซึ่งส่งผลต่อทรัพย์สินหรือสิทธิหน้าที่ของผู้ขอให้ศาลวินิจฉัย โดยในกรณีที่ปัญหานั้นเกิดขึ้นกับหน่วยงานใดให้หน่วยงานนั้นเป็นผู้มีสิทธิยื่นหนังสือต่อศาล ในกรณีที่ปัญหาโต้แย้งระหว่างหน่วยงาน ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสิทธิยื่นหนังสือต่อศาล”

มาตรา ๔๗

“มาตรา ๔๗ การขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตามมาตรา ๕ (๑๑) บุคคลนั้นต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น โดยต้องยื่นต่อศาลภายในหกเดือนนับแต่วันที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว

การกระทำที่บุคคลจะใช้สิทธิตามวรรคหนึ่ง ต้องมิใช่เรื่องหนึ่งเรื่องใด ดังต่อไปนี้

- (๑) รัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว
- (๒) รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายได้บัญญัติขั้นตอนและวิธีการไว้เป็นการเฉพาะ และยังมีได้ดำเนินการตามขั้นตอนหรือวิธีการนั้นครบถ้วน
- (๓) เรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ
- (๔) การกระทำที่เป็นการใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ และหมวด ๑๑
- (๕) การกระทำที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐
- (๖) การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยข้าราชการฝ่ายตุลาการ รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร
- (๗) การกระทำของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒
- (๘) การกระทำของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙”

ประเด็นการพิจารณา

นางสาวกมลกานต์ ศรสวรรณ อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีข้อสังเกตในมาตรา ๒๑๓ ของรัฐธรรมนูญ ดังนี้

“๑. ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาว่าการกระทำใดขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่

๒. ให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงตามที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ยื่นคำร้องต่อศาลภายในหกเดือนนับแต่วันที่มิสิทธิยื่นคำร้อง

๓. การใช้สิทธิยื่นคำร้องต้องเป็นกรณีที่ไม่อาจใช้ศาลตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ หรือผู้ตรวจการแผ่นดิน แล้วแต่กรณี

๔. การกระทำดังต่อไปนี้ไม่ถือเป็นการกระทำตามมาตรา ๒๑๓

๔.๑ การกระทำที่เป็นการใช้อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ และหมวด ๑๑

๔.๒ การกระทำที่กฎหมายกำหนดให้เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐

๔.๓ การกระทำที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมและศาลปกครอง รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

๔.๔ การกระทำของคณะกรรมการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๙๒

๔.๕ การกระทำของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙

๕. ต้องระบุงการกระทำที่อ้างว่าเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของตนว่าเป็นการกระทำใด และละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของตนโดยตรงอย่างไรให้ชัดเจน รวมทั้งเหตุที่ไม่อาจใช้สิทธิได้ตามวรรคสองได้แล้วด้วย

๖. ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลจะไม่รับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

หมายเหตุ การเสนอความเห็นของผู้มีสิทธิยื่นคำร้องควร

๑) ระบุมাত্রาของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒) ควรระบุข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

๓) ควรระบุคำขอที่ประสงค์จะให้ศาลดำเนินการ

๔) ควรระบุเหตุผลประกอบคำร้องอย่างชัดเจน

๕) นอกจากนี้ มีเงื่อนไขที่ควรกำหนดเพิ่มเติมจากคดีประเภทอื่น เช่น ควรกำหนดเงื่อนไขการกลั่นกรองคดีก่อนเข้าสู่ศาลรัฐธรรมนูญตามหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... มาตรา ๔๗ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรกำหนดให้ศาลมีดุลพินิจในอันที่จะไม่รับคำร้องไว้พิจารณาก็ได้ หากเห็นว่าคำร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย

สำหรับกรอบระยะเวลาในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้น อาจกำหนดระยะเวลาตามที่เห็นสมควร เช่น ควรนับแต่วันที่รู้ถึงการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธินั้น แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่รู้เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดการใช้สิทธิทางศาลล่าช้าจนเกินไป นอกจากนี้ ควรกำหนดข้อยกเว้นกรณีที่มีการใช้สิทธิเกินกรอบระยะเวลาดังกล่าวแล้ว แต่คดียังมีประโยชน์สำคัญที่จะพิจารณาวินิจฉัยต่อไป หรือควรวินิจฉัยเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ ก็ให้เป็นดุลพินิจของศาลในการพิจารณาข้อยกเว้นระยะเวลาดังกล่าวได้

นอกจากนี้ อาจกำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของศาลให้คำนึงถึงหลักสุจริตในการยื่นคำร้อง ซึ่งศาลอาจไม่รับคำร้องไว้พิจารณาก็ได้ หากศาลเห็นว่าเป็นการใช้สิทธิยื่นคำร้องโดยไม่สุจริต โดยหลักสุจริตดังกล่าวนี้เป็นไปตามหลักการทั่วไปของกฎหมาย เช่น ใช้สิทธิโดยมีเจตนาถ่วงเวลาหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น ใช้สิทธิโดยไม่ได้ประสงค์ให้ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญอย่างแท้จริง ใช้สิทธิโดยไม่มีเหตุผลอันชอบธรรมหรือเหตุจำเป็น หรือใช้สิทธิเพื่อประวิงหรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ เป็นต้น”

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญได้ยกร่างมาตรา ๔๗ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. .... นี้ โดยนำข้อสังเกตของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัติที่ว่าด้วยข้อยกเว้นการใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาไว้ใน (๑) (๒) และ (๓)

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่ ใน (๑) ความว่า “(๑) รัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว” ควรมีข้อยกเว้นให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงสามารถร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เพราะการจะร้องว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ กฎหมายกำหนดให้ต้องยื่นเรื่องดังกล่าวผ่านผู้ตรวจการแผ่นดิน หากผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ก็จะไม่ส่งเรื่องดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรงก็ไม่สามารถยื่นเรื่องไปที่ใดได้อีก จึงเห็นว่าควรมีข้อยกเว้นให้เป็นดุลพินิจของศาลรัฐธรรมนูญ หากเห็นว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญก็ควรจะนำมาพิจารณาวินิจฉัยได้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ตำรวจขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีวินัยชั้นยศที่ตำรวจ ๕ (๑๑) บุคคลนั้นต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยตรง และได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้น ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๕ (๑๑) ได้โดยต้องยื่นต่อศาลภายในหกเดือนนับแต่วันที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพดังกล่าว เว้นแต่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่ก็ให้ยื่นคำร้องได้ตราบที่การละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพนั้นยังคงมีอยู่”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ สอบถามว่า จำเป็นต้องกำหนดระยะเวลาไว้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การละเมิดแบ่งเป็นการกระทำที่ทำแล้วสิ้นไป และการละเมิดที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การละเมิดที่ทำแล้วสิ้นไปนั้นควรมีกำหนดระยะเวลาว่าภายในหกเดือนนับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดนั้น ส่วนการละเมิดที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่มีกำหนดระยะเวลาในการร้อง

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ กรรมการ สอบถามว่า กรณีการละเมิดที่เป็นการกระทำที่ทำแล้วสิ้นไปสามารถใช้อายุความตามกฎหมายอื่นมาอ้างได้หรือไม่ เนื่องจากการละเมิดต้องมีการตรวจสอบและใช้เวลาในการศึกษาหาความจริง จึงอาจใช้ระยะเวลามากกว่าหกเดือน

ประธานกรรมการกล่าวว่า การร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นกรณีที่กฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่หากเป็นเรื่องละเมิดที่เป็นเรื่องทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครองก็ให้อายุความเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ กล่าวว่า เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ควรขยายระยะเวลาการยื่นคำร้องต่อศาลภายในหกเดือนนับแต่วันที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ เป็นภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติรื้อการพิจารณาร่างมาตรา ๔๗

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพุธ ที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๔๐ นาฬิกา

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรชำนาญการ

นางสาวอัจฉรา สวนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมาธิการ ๒
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์